

บทที่ 4

วิเคราะห์อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหากับการ ค้นหาความจริง

การรวบรวมพยานหลักฐานจากร่างกายของผู้ถูกกล่าวหา (ผู้ต้องหา) หรือที่เรียกว่า พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีการค้นหาความจริงในคดีอาญาอย่างหนึ่งซึ่งมีความแน่นอน และน่าเชื่อถือ ดังนั้น การพิจารณาว่าประเทศไทยใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาแบบใด มีแนวคิด การดำเนินคดีอาญาและวิธีการค้นหาความจริงแบบใด จึงมีความเกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงต่อการ ใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าว

4.1 ระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย

การที่จะพิจารณาว่าระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยเป็นระบบกล่าวหาหรือ ระบบไต่สวน สามารถพิจารณาได้จากหลักเกณฑ์ของสองระบบดังกล่าวที่มีลักษณะแตกต่างกัน อย่างชัดเจน คือ

ระบบไต่สวน เป็นระบบที่ไม่มีการแบ่งแยกองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องออก จากการพิจารณาพิพากษาคดี เป็นระบบที่มุ่งเน้นการค้นหาความจริงโดยผู้ถูกกล่าวหาแทบจะไม่มี โอกาสเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินคดีอาญา และอาจจะมีวิธีการค้นหาความจริงโดยการข่มขู่ ทรมาณร่างกายให้รับสารภาพผิด ดังนั้น ผู้ถูกกล่าวหาจึงมีฐานะเป็นเพียงกรรมหรือวัตถุในคดีที่ต้อง ถูกชักฟอกเท่านั้น

ส่วนระบบกล่าวหา เป็นระบบที่มีการแบ่งแยกองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องออก จากการพิจารณาพิพากษาคดี และให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหา เช่น การมีส่วนร่วมในการ ดำเนินคดีอาญา การได้รับข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิที่นิ่งและสิทธิที่จะไม่ให้การ เป็นปฏิกิริยาแก่ตนเอง ซึ่งสิทธิต่างๆ ที่ให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา นั้น เป็นการที่กฎหมายได้ยอมรับถึงฐานะ ความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกกล่าวหาและเป็นประธานแห่งสิทธิ ต้องการศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ องค์กร ทุกองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะทรมาณร่างกายผู้ถูกกล่าวหา หรือกระทำการโดย

ไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพไม่ได้ ผู้ถูกกล่าวหาจึงไม่อยู่ในฐานะวัตถุในคดีอย่างเช่นระบบไต่สวน

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย จึงต้องพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เป็นกฎหมายที่วางกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการกำหนดอำนาจหน้าที่องค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้เพื่อให้กฎหมายสารบัญญัติ คือ ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยความผิดและโทษมีผลบังคับได้จริง ดังนี้

1) การแยกองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องออกจากองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้แยกการสอบสวนและการฟ้องคดีออกจากกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล โดยองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวน ได้แก่ พนักงานตำรวจ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ทุกชนิดในคดี เพื่อทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา ตามมาตรา 131 ส่วนองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการฟ้องคดี ได้แก่ พนักงานอัยการและผู้เสียหาย สำหรับพนักงานอัยการนั้นมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือเรียกพยานมาถามปากคำ และเมื่อมีการสอบสวนของพนักงานสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว พนักงานอัยการจึงจะมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาล ตามมาตรา 120

ส่วนอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลนั้น เริ่มต้นเมื่อผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ขององค์กรสอบสวนฟ้องร้องและการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างชัดเจน

2) มีการให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ต้องหา ซึ่งการให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ต้องหาในการพิจารณาคดีอาญานี้ ได้มีการบัญญัติไว้ทั้งในรัฐธรรมนูญและในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ การได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ ซึ่งบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 39 วรรคสอง และวรรคสาม สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายจากรัฐในด้านการมีทนายความ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 (5) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 134/1 และมาตรา 173 สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการพิจารณาคดีตามรัฐธรรมนูญมาตรา 470 (2) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 วรรคหนึ่ง สิทธิที่จะอยู่นิ่งหรือไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 (4) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 135 และมาตรา 172 วรรคสอง

3) เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมองว่าผู้ต้องหาในฐานะเป็นมนุษย์คนหนึ่ง การดำเนินการทุกอย่างในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงต้องตระหนักถึงความเป็นมนุษย์ และ

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องหาด้วย การทรมานร่างกายให้ได้รับความเจ็บปวดเพื่อให้ได้คำรับสารภาพจึงเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้อย่างสิ้นเชิง การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้ได้บัญญัติในรัฐธรรมนูญมาตรา 4

ดังนั้น จากลักษณะของการดำเนินคดีและฐานะของผู้ต้องหาในคดีอาญา จะเห็นได้ว่าประเทศไทยแยกการสอบสวนฟ้องร้องออกจากการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล มีการรับรองสิทธิของผู้ต้องหาในหลายๆ ประการ ได้แก่ การสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ สิทธิในการมีทนายให้ความช่วยเหลือ มีสิทธิอยู่ร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดี และมีสิทธิไม่ให้การหรือไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์แก่ตนเองได้ จึงสรุปได้ว่า ประเทศไทยเป็นระบบการดำเนินคดีอาญาแบบกล่าวหา หรือระบบกล่าวหาตนเอง

4.2 แนวคิดการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย

ประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย ซึ่งมีลักษณะเดียวกับประเทศในภาคพื้นยุโรป หรือกฎหมายแบบ Civil Law ดังนั้น

การจะพิจารณาว่าประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาแบบใดนั้น ต้องพิจารณาจากบทบาทของรัฐในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ว่ามีแนวคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐอย่างไร และองค์กรใดที่มีบทบาทในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เนื่องจาก หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหาย และเจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีอาญา กล่าวคือ พนักงานอัยการ ดังนั้น การพิจารณาว่าประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐหรือไม่ จึงพิจารณาได้จากหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) ผู้เสียหาย ที่มีสิทธิฟ้องคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 ได้บัญญัติถึงผู้ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้ คือ พนักงานอัยการและผู้เสียหายเท่านั้น กล่าวคือ หากไม่ใช่พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายนำคดีมาฟ้องต่อศาลเพื่อให้ดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลย่อมไม่อาจรับคดีไว้พิจารณาคดีได้ เพราะไม่ใช่การฟ้องคดีโดยบุคคลที่กฎหมายกำหนด และแม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้ทั้งพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้ หรือแม้กระทั่งเป็นโจทก์ร่วมกันก็ตาม แต่หากพนักงานอัยการเห็นว่าผู้เสียหายจะทำให้คดีของอัยการเสียหาย โดยกระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ ในกระบวนการพิจารณา พนักงานอัยการมีอำนาจร้องต่อศาลให้สั่งผู้เสียหายกระทำ หรือละเว้นการกระทำนั้นๆ ได้ ตามมาตรา 32 อันแสดง

ให้เห็นว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มากกว่าผู้เสียหายที่เป็นเพียงเอกชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐเป็นผู้เสียหายและมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

2) องค์การอัยการ ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อปี พ.ศ. 2475 ซึ่งหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประเทศไทยได้รับเอกราชสมัยใหม่ของตะวันตกเข้ามาใช้ และได้มีการตราพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พุทธศักราช 2478 ขึ้น จนกระทั่งปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 การที่มีกฎหมายกำหนดองค์กรอัยการ ขึ้นในประเทศไทยนั้น ก็เพื่อให้มีองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการสั่งคดี ซึ่งการสั่งคดีของพนักงานอัยการของประเทศไทย เป็นการสั่งคดีโดยดุลพินิจ ดังจะเห็นได้จากมาตรา 21 ใต้บัญญัติถึงอำนาจของพนักงานอัยการว่ามีอิสระในการสั่งคดี หากเห็นว่าการฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์สำคัญของประเทศ อัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องได้ จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประเทศไทยมีระบบอัยการในฟ้องและดำเนินคดีอาญา และในฐานะที่พนักงานอัยการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีอำนาจสั่งคดี การฟ้องคดีเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะหรือความปลอดภัยมั่นคงของประเทศ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าในประเทศไทยมีแนวความคิดว่ารัฐเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ดังนั้น ระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยจึงเป็นระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ

4.3 วิธีการค้นหาความจริงในคดีอาญาของประเทศไทย

ประเทศไทย เป็นประเทศที่ใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาแบบกล่าวหา และมีแนวคิดการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ จึงต้องพิจารณาต่อไปว่าประเทศไทยใช้วิธีการค้นหาความจริงในคดีอาญาแบบใด

เมื่อพิจารณาจากประเทศอังกฤษ แม้แต่เดิมมีแนวคิดการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน ซึ่งถือว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้เสียหาย แต่ต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนแนวคิดโดยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ เมื่อปี ค.ศ. 1986 โดยการก่อตั้งองค์กรอัยการที่เรียกว่า Crown Prosecution Service (CPS) ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ Director of Public Prosecutions (D.P.P.) แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเทศอังกฤษใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนมาเป็นระยะเวลานาน การดำเนินคดีอาญาก็ยังคงมีรูปแบบที่มีลักษณะต่อสู้กันของคู่ความ และคู่ความแต่ละฝ่ายต้องรักษาผลประโยชน์ของฝ่ายตน โดยมีศาลเป็นคนกลางที่มีบทบาทในลักษณะวางเฉย (Passive)

ส่วนประเทศเยอรมันที่ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเช่นกัน แต่มีวิธีการค้นหาความจริงที่แตกต่างออกไป คือ ศาลจะไม่ได้วางตัวเป็นกลางในลักษณะวางเฉยให้คู่ความในคดีต่อสู้กันเองเหมือนในประเทศอังกฤษ แต่ในการพิจารณาคดีของศาล ศาลมีหน้าที่ในการตรวจสอบความจริงด้วยความกระตือรือร้น (Active) โดยที่คู่ความทั้งสองฝ่ายในคดีเป็นผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการค้นหาความจริง ซึ่งเปิดช่องให้ศาลสามารถแสวงหาความจริงได้อย่างกว้างขวาง ไม่ติดกับพยานหลักฐานของคู่ความ การดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมันเริ่มต้นตั้งแต่ในชั้นสอบสวนที่มีพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีพนักงานตำรวจเป็นผู้ช่วยในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เน้นการค้นหาความจริงในคดีตั้งแต่ชั้นแรก และมีวิธีการค้นหาความจริงตามเนื้อหา โดยทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล ต้องมีหน้าที่ดังกล่าว

ในส่วนของประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ทุกชนิดเพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ตามมาตรา 131 อีกทั้งพนักงานอัยการยังมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อส่งต่อไปได้ ตามมาตรา 144 ส่วนในชั้นการพิจารณาคดีของศาล ศาลมีอำนาจถามโจทก์ จำเลย หรือพยานคนใด ในระหว่างพิจารณาได้ตามมาตรา 235 และระหว่างพิจารณาโดยพลการหรือคู่ความฝ่ายใดร้องขอ ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติม โดยจะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้ ตามมาตรา 228 อีกทั้ง เมื่อพิจารณาจากการที่ประเทศไทยใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) อย่างประเทศภาคพื้นยุโรป วิธีการค้นหาความจริงในคดีจึงควรสอดคล้องกับประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย เช่น ประเทศเยอรมัน ที่ใช้วิธีการค้นหาความจริงโดยเนื้อหา โดยทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมมีหน้าที่กระตือรือร้นในการค้นหาความจริง ศาลไม่อาจวางเฉยให้คู่ความในคดีต่อสู้กันเพื่อผลแพ้ชนะได้

ดังนั้น วิธีการค้นหาความจริงในคดีอาญาโดยเนื้อหา ที่ทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมมีหน้าที่ค้นหาความจริงด้วยความกระตือรือร้น อย่างในประเทศเยอรมัน จึงสอดคล้องกับระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย มากกว่าการวิธีการค้นหาความจริงโดยคู่ความต่างต่อสู้กันเพื่อผลแพ้ชนะในคดีโดยศาลวางเฉยอย่างในประเทศอังกฤษ

4.4 พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Evidence)

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มีความหมายถึงพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์ หรือวิจัย เช่น ในทางฟิสิกส์ (Physics) ทางเคมีสตร์ (Chemistry) หรือทางชีววิทยา (Biology) เป็นต้น แท้จริงอาจจะมีทางอื่นอีกหลายทางที่เรียกว่าทางวิทยาศาสตร์ ในทางกฎหมาย

หรือในทางนิติศาสตร์ถือว่า พยานหลักฐานเหล่านี้ก็เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณา หรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาล เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่า จำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์นั่นเอง¹⁴⁷

นิติวิทยาศาสตร์¹⁴⁸ (Forensic Science) คือ การนำวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์แห่งกฎหมาย ประโยชน์แห่งกฎหมาย ได้แก่

- 1) ประโยชน์ทางนิติบัญญัติในเรื่องการออกกฎหมาย และ
- 2) ประโยชน์ของการคลี่คลายปัญหาและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ

วิทยาศาสตร์จำแนกกว้างๆ ออกได้เป็น 2 ประเภท

- 1) วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science) เป็นเรื่องของสิ่งที่มีความแท้จริงตลอดเวลา วิชาที่อยู่ในวิทยาศาสตร์ธรรมชาตินี้จะเป็นพวกวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ เช่น เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ เป็นต้น

- 2) วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Apply Science) เป็นสิ่งที่นักวิทยาศาสตร์นำมาประยุกต์พัฒนาเพื่อประโยชน์แก่มวลมนุษย์

ดังนั้น นิติวิทยาศาสตร์จึงอาจจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ตามการจำแนกประเภทของวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ

- 1) นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ได้แก่ วิชาพิสูจน์หลักฐาน รวมถึงการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ
- 2) นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม

4.4.1 ประเภทของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ได้จากสถานที่เกิดเหตุ ตัวผู้เสียหาย ตัวผู้ต้องหาและอื่นๆ สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้¹⁴⁹

1. วัตถุพยานประเภทลายนิ้วมือ ลายนิ้วเท้า ลายฝ่ามือ ลายฝ่าเท้า
2. วัตถุพยานประเภทเอกสาร
3. วัตถุพยานประเภทอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน
4. วัตถุพยานประเภทชีววิทยา

¹⁴⁷ ประมูล สุวรรณสร. (2511, มกราคม). พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์. *บทบัณฑิตย์*, 25, น. 31-39

¹⁴⁸ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ ข. (2546). *นิติวิทยาศาสตร์ 1 เพื่อการสืบสวนสอบสวน*. น. 2

¹⁴⁹ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ ข. เล่มเดิม. น. 36

5. วัตถุพยานประเภทภาพถ่าย

6. วัตถุพยานประเภทอื่นๆ เช่น เศษดิน เศษแก้ว รอยดอกยางรถยนต์ ฯลฯ

ในส่วนของการนำวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนนั้นมีอยู่มากมาย อาทิ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายภาพ การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือฝ่าเท้า การตรวจเอกสาร เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน การตรวจทางฟิสิกส์ เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ การตรวจทางนิติเวช เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี และการตรวจทางชีววิทยา เช่น ตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ และตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) เป็นต้น พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นมีน้ำหนักและเป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศ¹⁵⁰

4.4.2 ความสำคัญของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

เมื่อพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากวิเคราะห์หรือวิจัย ดังที่กล่าวมาแล้ว และเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาล วินิจฉัยว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ อีกทั้งยังเป็นพยานที่มีน้ำหนักและเป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จึงมีความสำคัญและจำเป็นในปัจจุบันที่เทคโนโลยีทางด้านต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้ากว่าในอดีตเป็นอย่างมาก คดีที่มีการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยในการคลี่คลายคดี ดังตัวอย่างคดีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ดังนี้

1) คดีลอบสังหารประธานาธิบดีเคนเนดี¹⁵¹

เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ. 1963 ประธานาธิบดี John Fitzgerald Kennedy ของสหรัฐอเมริกา ได้ถูกคนร้ายชื่อนาย Lee Harvey Oswald ลอบยิงเสียชีวิตขณะเดินทางไปปรากฏตัวโดยรถเปิดประทุนจาก Love Field จะไปที่ Tread Mart เมือง Dallas รัฐ Texas ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามคำเชิญ ในขณะที่รถของประธานาธิบดีวิ่งมาตามถนน Main Street เลี้ยวขวาเข้า Houston Street บริเวณตึก Texas School Book Depository เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนหน่วยสืบราชการลับ C.I.A. เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนและฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของเมือง Dallas และของ F.B.I. ได้ทำการสืบสวนและสามารถจับกุมนาย Lee Harvey Oswald คนร้ายได้หลังเกิดเหตุเพียง 1 ชั่วโมงเศษ ของวันเดียวกัน

ประธานาธิบดี Lyndon B. Johnson (ซึ่งเป็นรองประธานาธิบดีได้ขึ้นเป็นประธานาธิบดีแทนประธานาธิบดี Kennedy) ได้มีคำสั่งลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 1963 แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมสืบสวนสอบสวนฆาตกรรมประธานาธิบดี John Fitzgerald Kennedy โดยคณะกรรมการได้

¹⁵⁰ สราวุธ เบญจกุล. (2550, กันยายน). หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการยุติธรรม. *วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์*, 1(9), น. 65

¹⁵¹ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ ก. (2545). *นิติวิทยาศาสตร์ 4 เพื่อการสืบสวนสอบสวน*. น. 12

สอบสวนพยานและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตั้งแต่วันก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ ตลอดจนรวบรวมพยานหลักฐานอย่างละเอียด นำผลการตรวจวัตถุพยาน หัวกระสุน ปลอกกระสุน ปืนไรเฟิลของกลาง ผลการตรวจศพและบาดแผลของแพทย์และผู้เชี่ยวชาญ ผู้สืบสวนสอบสวนของเมือง Dallas ของ F.B.I. ของ C.I.A. มาประกอบการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการด้วย โดยทำเป็นรายงานการสืบสวนสอบสวนออกมาชื่อ “The Warren Commission Report”

2) คดีโอ เจ ซิมป์สัน ฆาตกรรมภรรยาและเพื่อน¹⁵²

ในเดือน มิถุนายน 1994 โอ เจ ซิมป์สัน ถูกจับในข้อหาฆาตกรรม ชื่อ นิโคล บราวน์ ซิมป์สัน และเพื่อนชื่อ รอน โกแมน ดำรงได้ตรวจที่เกิดเหตุพบคราบเลือดเต็มไปหมด และในคดีนี้ได้นำวิธีการตรวจ DNA ที่แม่นยำมาใช้ ซึ่งผลการตรวจชี้ไปที่ ซิมป์สัน

สำหรับคดีของ โอ เจ ซิมป์สัน ปรากฏว่า ซิมป์สันถูกตั้งข้อหาฆาตกรรมและรอน โกแมน คดีนี้เกิดที่บ้านของ นิโคล บราวน์ ซิมป์สัน เธอถูกแทง 7 แผลและถูกปาดคอ ส่วนรอน โกแมน หักถูกแทงอย่างน้อย 6 แผล เลือดมีอยู่ทุกที่ บริเวณที่เกิดเหตุตำรวจตรวจสอบ DNA เพื่อพิสูจน์ว่าเลือดเป็นของใคร ซึ่งพบเลือดของ โอ เจ ซิมป์สัน และกล่าวหาว่ารอยแผลที่นิ้วของ ซิมป์สัน เกิดในขณะที่เขาก่ออาชญากรรม

ที่เกิดเหตุพบรอยเลือดที่ประตูหลัง โอกาสที่จะไม่ใช่เลือดของ ซิมป์สัน มีเพียง 1 ใน 57,000,000,000 และยังพบเลือดของ ซิมป์สัน ที่ทางเดินด้านข้าง ซึ่งโอกาสที่จะไม่ใช่เลือดของ ซิมป์สัน มีเพียง 1 ใน 170 ล้าน

ที่บ้านของ โอ เจ ซิมป์สัน ซึ่งอยู่ห่างไป 2 ไมล์ พบหยดเลือดของซิมป์สันบนทางขับรถ เข้าบ้านและพบรอยเลือดหยดที่ถูเท้าข้างหนึ่งของซิมป์สัน

การดำเนินคดีนี้ใช้ผลการตรวจสอบ DNA มากกว่า 50 ครั้ง ซึ่งดูเหมือนว่าเปิดช่องโหว่ต่างๆ แต่ซิมป์สันได้จ้างทนายที่เก่งและมีชื่อเสียงในการต่อสู้คดี เนื่องจากผลการตรวจสอบ DNA นั้นถูกต้องและแม่นยำ ทำให้ทนายความไม่ต่อสู้กับการตรวจสอบ แต่พวกเขาจะต่อสู้กับวิธีการเก็บคราบเลือดและวัตถุพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง พวกเขาตั้งคำถามเกี่ยวกับวิธีการเก็บและรักษาเลือด และยังโจมตีวิธีการในห้องทดลองหรือห้องตรวจพิสูจน์ DNA

ข้อต่อสู้ของทนายสรุปได้ว่า มีความเป็นไปได้ที่ในขณะที่เจ้าหน้าที่เทคนิคส่งของ กลางไปห้องทดลองอาจทำให้ตัวอย่างเลือดของซิมป์สันติดไปด้วย เพราะแม้แต่เศษเล็กๆ ของเลือด ก็ถูกตรวจพบได้ ทนายได้ใช้ทฤษฎีการปนเปื้อนของเลือดทำให้เกิดข้อสงสัย

แม้หลักฐานบางชิ้นจะปนเปื้อนแต่ตัวอย่างอื่นๆ ก็มีมาก ทีมงานต้องหาจุดอื่นและโจมตี โดยมุ่งไปที่เลือดที่ใช้เป็นหลักฐาน และพวกเขามีข้อต่อสู้ว่าอาจมีบางคนเล่นตลกกับหลักฐาน

¹⁵² อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ ก. เล่มเดิม. น. 298-300

ฝ่ายของซิมป์สันแย้งว่าถ้าตัวอย่างเลือดทุกชิ้นไม่มีการปนเปื้อน ก็น่าจะมีคนนำไปไว้ในที่เกิดเหตุ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจของสถานีตำรวจลองแองเจลิส ซึ่งพวกเขาเชื่อว่าตำรวจต้องการตัวซิมป์สัน และนำเลือดไปหยดที่ถุงเท้าและที่ประตู ไม่ว่าเหตุผลดังกล่าวจะถูกตั้งข้อสงสัยหรือไม่ แต่ข้อโต้แย้งดังกล่าวก็ทำให้เกิดข้อสงสัยในการตรวจ DNA

คณะลูกขุนรับฟังข้อพิสูจน์ 36 สัปดาห์ และ 6 สัปดาห์ กับการรับฟังเรื่องหลักฐานของ DNA ในที่สุดศาลฎีกาแห่งรัฐแคลิฟอร์เนียได้ตัดสินให้ซิมป์สันพ้นโทษ หลังจากพิจารณาตัวอย่างรอบคอบ 4 ชั่วโมง ทีมทนายของซิมป์สันทำสำเร็จ เพราะพวกเขาไม่ได้โจมตีวิธีการตรวจสอบ DNA แต่โจมตีหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น การเก็บและรักษาเลือด วิธีการในห้องทดลองว่ามีการปนเปื้อน หลังจากคดีซิมป์สันทำให้ตำรวจลองแองเจลิสเพิ่มความระมัดระวังในวิธีการเก็บหลักฐานให้รอบคอบมากขึ้น

3) คดีฆาตกรรมโดยวางยาพิษ¹⁵³

บรูซ มิเกล อายุ 52 ปี ล้มลงในบ้านเคลื่อนที่ของเขาในเมืองเคนท์ รัฐวอชิงตัน เขานอนหงายหายใจหอบ ใบหน้าสีแดงจัด ลำตัวซีดเหมือนศพ ภรรยาของมิเกล ชื่อ สเตลลา ซึ่งให้การว่า ก่อนตาย มิเกล กินยาแอสไพริน (Excedrin) 2 แคปซูล เพราะปวดหัวแล้วไม่หาย เขาหยิบขวดยาออกมาจากในครัว แพทย์ชันสูตรพบว่ามิเกลตายเนื่องจากพองด้วยเนื้อเยื่อ สเตลลา โทรศัพท์ถามแพทย์ว่าแน่ใจหรือว่าตายด้วยสาเหตุนั้น ร่างของมิเกลถูกฝัง ยังเหลือแต่เลือดในขวดเล็ก ซึ่งตรวจสอบพบว่ามีไซยาไนด์

สเตลลาได้วางยามีเกลด้วยแคปซูลกรอกไซยาไนด์ เนื่องจากโกงประกัน โดยจะได้เงิน 31,000 ดอลลาร์ และหากเป็นอุบัติเหตุจะได้เงินถึง 178,000 ดอลลาร์ สำหรับบริษัทประกันชีวิต การตายด้วยยาพิษถือเป็นการตายด้วยอุบัติเหตุ ตรวจสอบลายเซ็นของมิเกลเปรียบเทียบกับลายเซ็นของสเตลลาแล้วพบว่า มิเกลไม่ได้เซ็นเอกสาร แต่สเตลลาเป็นคนเซ็น

คดีนี้เจ้าหน้าที่ได้ส่งยาไปยังงานพิษวิทยาของ F.B.I. กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เบาะแสที่ไม่คาดคิดก็ปรากฏขึ้น ผงสีขาวปนเปื้อนด้วยจุลชีพเล็กๆ ระบุว่า เป็นเกลือโซเดียมคลอไรด์ 99% ซึ่งการใช้เกลือเพิ่มขนาดผลิตภัณฑ์ถือเป็นเรื่องปกติ ห้องทดลองระบุว่า ยาเม็ดสีขาว คือ ยาฆ่าสาหร่ายที่ผู้เลี้ยงปลา มักใช้ในตู้ปลา ซึ่งครั้งแรกที่เจ้าหน้าที่ไปบ้าน สเตลลา พบว่าเป็นคนชอบเลี้ยงปลาและมีตู้ปลาอยู่ที่ห้องด้านหน้าบ้านของเธอ

หลายเดือนหลังฆาตกรรม สเตลลาหลีกเลี่ยงการเข้าเครื่องจับเท็จ ในเดือนพฤศจิกายน 1986 ในที่สุดทางนิติเวชต้องใช้เครื่องจับเท็จกับสเตลลา เพื่อตัดผู้บริสุทธิ์ออกไป แต่สเตลลาเผยการโกหกอย่างชัดเจนในการทดสอบ

¹⁵³ แหล่งเดิม.

หลังจากไม่ผ่านการทดสอบเครื่องจับเท็จ เจ้าหน้าที่ได้ทราบจาก ซินดี้ ลูกสาวของ สเตลลาซึ่งเล่าให้ฟังถึงคำสนทนาระหว่างอยู่ที่สนามบิน ในปี 1985 ซึ่งทั้งสองคนได้ทำงานร่วมกัน โดยเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยในสนามบิน โดยตอนแรกสเตลลาถามว่าจะต้องซื้อเฮโรอิน โคเคน มากแค่ไหนจึงจะฆ่ามิเกลได้ ต่อมาได้พูดถึงการจ้างนักฆ่า และการวางยาพิษ ซินดี้ยังกล่าว ด้วยว่ามารดาของตนใช้เวลามากในการค้นคว้าที่ห้องสมุดในซีแอตเติล

ตอนแรก สเตลลาหวังจะค้นพบพืชมพิษในพื้นที่ของเธอ เพื่อหวังจะให้มิเกลกิน เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยส่ง F.B.I. ค้นหาหนังสือทุกเล่มที่อาจโยงสเตลลาเข้ากับยาพิษ หนังสือ หลายเล่มถูกส่งเข้าห้องทดลองที่ วอชิงตัน ดี.ซี.

เจ้าหน้าที่ห้องทดลองใช้เวลาหลายเดือนและบอกว่าในหนังสือเล่มหนึ่งจากหนังสือกอง มหิมาพรอยนิ้วมือของสเตลลา 104 รอย และรอยพิมพ์ลายมือ 3 รอย ซึ่งเจ้าหน้าที่พิเศษ ไมค์ เบอร์น สรุปรว่า มีรอยนิ้วมือของนางสเตลลาในหนังสือเกี่ยวกับไซยาไนด์ ในใบประกันที่ปลอมลายเซ็น และผลิตภัณฑ์ยาฆ่าสาหร่ายที่ซื้อมา เป็นหลักฐานในการพิสูจน์ความผิด ซึ่งเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 1988 ศาลพิพากษาว่าสเตลลามีความผิดฐานฆาตกรรม ให้จำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีทัณฑ์บน แม้จะไม่มีผู้ใดเห็นสเตลลาวางยาฆ่ามิเกลก็ตาม

4.5 การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาตามกฎหมายของประเทศไทย

การแสวงหาพยานหลักฐานในคดี เป็นการใช้อำนาจของรัฐผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ ในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ทุกชนิด ทั้งนี้ก็เพื่อ ประโยชน์ในทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิด ดังนั้น พยานหลักฐานต่างๆ จึงจำเป็นต้องได้รับการรวบรวมอย่างครบถ้วนและเพียงพอที่พนักงานอัยการจะสั่งคดี คือ สั่งฟ้อง หรือ ไม่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล และเมื่อกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐในการแสวงหาและ รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาแล้ว พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ ดังกล่าวจึงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ สามารถแยกได้ตามกฎหมายที่ให้อำนาจ ดังนี้

4.5.1 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดขั้นตอน วิธีการ การใช้ อำนาจ ของเจ้าพนักงานของรัฐ รวมถึงการพิจารณาคดีของศาล ในการดำเนินคดีอาญาทั่วไป หาก ไม่มีกฎหมายที่กำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานหรือวิธีพิจารณาคดีที่มีโทษทางอาญาไว้เป็นการ เฉพาะ ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 เป็นต้น โดยในชั้นก่อนการพิจารณาคดีของศาลนั้น การรวบรวมหลักฐาน ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่หลักคือ

พนักงานสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งอำนาจทั่วไปของพนักงานสอบสวนก็คือ การรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ตามมาตรา 131 โดยพนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐาน 3 ชนิดด้วยกัน คือ¹⁵⁴

- (1) พยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหา หรือพยานหลักฐานที่ยันผู้ต้องหา
- (2) พยานหลักฐานที่เป็นผลดีต่อผู้ต้องหา หรือเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา และ
- (3) พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษของผู้ต้องหา

ส่วนวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ของพนักงานสอบสวนนั้น ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 132 ซึ่งการใช้อำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายบุคคลนั้น ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 132 (1) คือ ให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการตรวจตัวผู้ต้องหาได้แม้ผู้ต้องหาไม่ยินยอม ส่วนการตรวจตัวผู้เสียหายสามารถกระทำได้เมื่อผู้เสียหายยินยอม และยังให้อำนาจในการทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้าด้วย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีลักษณะเป็นการตรวจค้นร่างกายภายนอก จึงมีปัญหว่าการนำตัวอย่างจากร่างกายไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องล่วงล้ำหรือกระทบต่อสิทธิในร่างกายของผู้ถูกกล่าวหา เช่น การเก็บตัวอย่างเลือด หรือสารคัดหลั่งต่างๆ ของร่างกาย สามารถกระทำหรือไม่ เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน

ต่อมา ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปี พ.ศ. 2551 (แก้ไขเพิ่มเติมภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐาน) ซึ่งรวมถึงการบัญญัติเพิ่มมาตรา 131/1 ให้อำนาจพนักงานสอบสวนเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรม หรือส่วนประกอบของร่างกายผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ ซึ่งแนวคิดการให้อำนาจพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจากร่างกายมาตรานี้ ปรากฏขึ้นจากการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁵⁵ โดยมีหลักการให้กำหนด

¹⁵⁴ สหาย ทรัพย์สุนทรกุล และคณะ. (ม.ป.ป.). *รวมบทความด้านวิชาการของ ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ณ นคร อัยการสูงสุด*. น. 392

¹⁵⁵ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. *เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 19 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันจันทร์ที่ 7 พฤศจิกายน 2548. ภาคผนวก น. 27*

หลักเกณฑ์การนำสืบพยานและการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อให้มีความชัดเจน รวดเร็ว เหมาะสมกับสภาพสังคมและการพัฒนาทางเทคโนโลยี ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แต่ค้างการพิจารณาในวาระที่สองของวุฒิสภา จนกระทั่งเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2549 ทำให้อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีผลเป็นอันสิ้นสุดลง¹⁵⁶ ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาและลงมติรับหลักการในการประชุมครั้งที่ 5/2550 เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2550 และได้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว¹⁵⁷ โดยคณะกรรมการได้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในมาตรา 131/1 เล็กน้อย

คณะกรรมการวิสามัญ ประกอบด้วย

1. นายกิตติกร โล่ห์สุนทร	2. นายเจริญ ภักดีธนากุล
3. นายจิรพันธ์ ลิ้มสกุลศิริรัตน์	4. นายเจริญ จรรย์โกมล
5. นายฉลาด ขามช่วง	6. นายชวลิต วิชยสุทธิ์
7. นายณรงค์ คูдинг	8. นายถาวร เสนเนียม
9. นายธนา เบญจาธิกุล	10. นายนิพิฐ อินทรสมบัติ
11. พันตำรวจโท บรรยณ ตั้งภากรณ์	12. นายประชุม ทองมี
13. นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์	14. นายประเสริฐ บุญชัยสุข
15. นายปัญญา จินาคำ	16. นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ
17. นายพรเพชร วิชิตชลชัย	18. นายพิษณุ หัตถสงเคราะห์
19. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท	20. นายวรรณชัย บุญบำรุง
21. นายวิจิต ปลั่งศรีสกุล	22. พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์
23. นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ	24. นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์
25. นายวุฒิพงศ์ ฉายแสง	26. นางสาวศลิสมพา เลิศนุวัฒน์
27. นายสราวุธ เบญจกุล	28. นายสาธิต ปิตุเตชะ
29. นายสุรเชษฐ์ ดวงสอดศรี	30. นายสุวัจน์ ลิปดพัลลภ
31. นายสุวัฒน์ ม่วงศิริ	32. นายหसनัน สอนสิทธิ์
33. นายอัมรินทร์ ตั้งประกอบ	34. นายอิทธิพล คุณปลื้ม
35. นายอุดร ทองประเสริฐ	

¹⁵⁶ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.... บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 5/2550 วันพุธที่ 24 มกราคม 2550. น. 6

¹⁵⁷ สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.... (แก้ไขเพิ่มเติมภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐาน). น. 241

ต่อมา สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและได้ลงมติสมควรให้ประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐาน) เป็นกฎหมายได้ ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 65 เป็นพิเศษ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2550

4.5.2 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

เนื่องจากการเดินทางและขนส่งโดยทางรถยนต์ในปัจจุบันมีความสำคัญ และเป็นการเดินทางหลัก อุบัติเหตุจากการจราจรทางบกจึงมีผลต่อการพัฒนาประเทศโดยตรงและต่อประชาชนที่ใช้เส้นทางในการเดินทางตามปกติทั่วไป การมีกฎหมายเพื่อสร้างความปลอดภัยและลดความรุนแรงของอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ขับขี่รถยนต์และคนโดยสารรถยนต์ การมีกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรโดยเฉพาะจึงมีความสำคัญและจำเป็น อีกทั้ง เมื่ออุบัติเหตุร้ายแรงที่เกิดขึ้นอันเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลต่างๆ มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากผู้ขับขี่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น หรือเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทกลุ่มแอมเฟตามีนในขณะขับรถ¹⁵⁸

ดังนั้น นอกจากที่เจ้าพนักงานจราจรและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกมีอำนาจในการทดสอบหรือตรวจสอบของมีเมาหรือสารเสพติดในผู้ขับขี่แล้ว พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้ผู้ตรวจการตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกและผู้ตรวจการตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการทดสอบหรือตรวจสอบของมีเมาหรือสารเสพติดในผู้ขับขี่ได้เช่นเดียวกัน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของเจ้าพนักงานดังกล่าว เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในท้องถนนมากยิ่งขึ้น

คณะกรรมการวิสามัญ ประกอบด้วย

1. นายเจริญ ภักดีชนากุล	2. นายชาญณรงค์ ปราณีจิตต์
3. นายนิรุตตม์ ตั้งศรีไพโรจน์	4. พลโท บรรเทียง พูนจำ
5. พันตำรวจโท ประจักษ์จินต์ สุโกศล	6. นายพรเพชร วิชิตชลชัย
7. นายรังสรรค์ แสงสุข	8. นายแวมหาดี แวดาโอะ
9. พลเอก ไวก้อน ศรีนวล	10. นายสุภชัย कुमारตันพุกษ์
11. นายสมิคร เขาวานันท์	12. นายสัทยา อรุณธารี
13. นายสิทธิพงษ์ จันทรวีโรจน์	14. นายสุจิต บุญบงการ
15. นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์	16. นายสุชาติ อุปถัมภ์
17. นางสุนันทา สมบุญธรรม	18. นายสุรัช ภูประเสริฐ
19. นายเอกพัฒน์ วิเชียรแพทยาคม	

¹⁵⁸ โปรดดู หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

ในส่วนของการตรวจระดับแอลกอฮอล์ในร่างกาย หรือเรียกว่าการตรวจสอบความเมานั้น กฎกระทรวงฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดหลักเกณฑ์ในการทดสอบว่าเมาสุราหรือไม่ไว้ในข้อ 1 และข้อ 2 โดย

ข้อ 1 การทดสอบว่าเมาสุราหรือไม่ ให้ตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่โดยใช้วิธีการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1) ตรวจวัดจากลมหายใจ

โดยการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือทดสอบ ให้ใช้เครื่องตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดโดยวิธีเป่าลมหายใจ (BREATH ANALYZER TEST) และอ่านค่าของแอลกอฮอล์ในเลือดเป็นมิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์

2) ตรวจวัดจากปัสสาวะ

3) ตรวจวัดจากเลือด

การตรวจวัดตาม (2) หรือ (3) ให้ใช้ในกรณีที่ไม่สามารถทดสอบตาม (1) ได้เท่านั้น

ข้อ 2 กรณีที่ต้องทดสอบโดยวิธีตรวจวัดจากเลือดตามข้อ 1 (3) ให้ส่งตัวผู้ขับขี่ไปยังโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด และทำการเจาะเลือดภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม¹⁵⁹

ดังนั้น กรณีการตรวจพิสูจน์ความเมา กฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานในการตรวจวัดจากลมหายใจเป็นหลัก ซึ่งหากไม่สามารถทำได้แล้วจึงใช้วิธีการตรวจปัสสาวะและตรวจเลือดตามลำดับ โดยไม่เกี่ยวข้องกับความยินยอมของผู้ขับขี่หรือไม่

ในส่วนของการตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย

มาตรา 43 ทวิ ได้กำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ตรวจการ มีอำนาจในการตรวจว่าผู้ขับขี่ได้เสพสารเสพติด หรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทได้ และหากผู้ขับขี่ไม่ยอมให้ตรวจสอบ เจ้าพนักงานดังกล่าวมีอำนาจกักตัวผู้นั้นไว้เพื่อดำเนินการตรวจสอบได้ภายในระยะเวลาเท่าที่จำเป็นแห่งกรณีเพื่อให้การตรวจสอบเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว โดยการตรวจสอบนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ต่อมา ได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบผู้ขับขี่ซึ่งได้เสพยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 เฉพาะแอมเฟตามีนหรือเมทแอมเฟตามีน พ.ศ. 2548 ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดย

¹⁵⁹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

ข้อ 1¹⁶⁰ ให้เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ตรวจการ จัดให้มีการตรวจสอบผู้ขับขี่รถบางประเภทตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติประกาศกำหนดใน ราชกิจจานุเบกษาว่าได้เสพยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 1 เฉพาะแอมเฟตามีน หรือเมทแอมเฟตามีน หรือไม่ โดยตรวจจากปัสสาวะของผู้ขับขี่ด้วยวิธีการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(1) การตรวจสอบเบื้องต้น ให้ใช้วิธีการทดสอบปฏิกิริยาการเกิดสี (Color Test) หรือ การทดสอบปฏิกิริยาภูมิคุ้มกันวิทยา (Immunoassays) โดยปฏิบัติตามขั้นตอนในข้อ 2 และข้อ 3

(2) การตรวจยืนยันผล ให้ใช้วิธีการตรวจสอบสารเสพติดโดยแยกสารผสมออกจากกัน (Chromatography) เพื่อยืนยันผลการพิสูจน์ตาม (1)

เพื่อให้การทดสอบตาม (1) เป็นไปโดยถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการแพทย์ ยิ่งขึ้น ให้ผู้มีความรู้ความชำนาญจากหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดตามที่ระบุไว้ในข้อ 4 ปฏิบัติหน้าที่ ร่วมกับเจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ตรวจการ ด้วยทุกครั้ง

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอบุคคลตามข้อ 4 เข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ ได้ เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ตรวจการตาม (1) โดยไม่รอ บุคคลดังกล่าวก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ด้วย

เมื่อพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายเฉพาะที่ตราขึ้นโดยมี วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความปลอดภัยและลดความรุนแรงของอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ขับขี่รถยนต์ และคนโดยสารรถยนต์ ที่เมื่ออุบัติเหตุร้ายแรงในการจราจรมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากผู้ขับขี่เมาสุรา หรือของเมาอย่างอื่น หรือเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทกลุ่มแอมเฟตามีนในขณะขับรถ ดังนั้น การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงต้องมีการให้อำนาจเจ้าพนักงาน ในการตรวจพิสูจน์ผู้ขับขี่ยานพาหนะเพื่อให้ทราบว่า บุคคลเหล่านั้นเป็นที่เมาสุรา หรือของมีเมา อย่างอื่น หรือเสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทกลุ่มแอมเฟตามีน หรือไม่ และการดำเนินการ ดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำปัสสาวะ หรือเลือด ของผู้ขับขี่ไปตรวจ เนื่องจากวิธีการ โดยทั่วไป ไม่อาจนำมาใช้เพื่อระบุและยืนยันความมีอยู่ของสารต่างๆ ในร่างกายได้อย่างชัดเจน และน่าเชื่อถือ และเพื่อให้มีหลักฐานยืนยันความมีอยู่ของสารดังกล่าวในชั้นพิจารณาคดีของศาล

หลักเกณฑ์ในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ขับขี่เฉพาะในส่วนของการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการเก็บตัวอย่างจากร่างกายในส่วนสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1) การตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจ จะใช้เครื่องตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ ในเลือดโดยวิธีเป่าลมหายใจ (BREATH ANALYZER TEST) และอ่านค่าของแอลกอฮอล์ในเลือด

¹⁶⁰ กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบผู้ขับขี่ซึ่งได้เสพยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 เฉพาะแอมเฟตามีนหรือเมทแอมเฟตามีน พ.ศ. 2548

เป็นมิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นการดำเนินการหลักของการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ ตามข้อ 1 ของ กฎกระทรวงฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และหากไม่สามารถดำเนินการตรวจวัดจากลมหายใจได้ ให้ดำเนินการตรวจจากปัสสาวะ และจากเลือดแทน

2) การตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย จะดำเนินการโดยการตรวจจากปัสสาวะของผู้ขับขี่ ตามข้อ 1 ของกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบผู้ขับขี่ซึ่งได้เสพยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 เฉพาะแอมเฟตามีนหรือเมทแอมเฟตามีน พ.ศ. 2548 ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 โดยใช้วิธีการทดสอบปฏิกิริยาการเกิดสี (Color Test) หรือการทดสอบปฏิกิริยาภูมิคุ้มกันวิทยา (Immunoassays)

3) การตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด กรณีที่ไม่สามารถวัดจากลมหายใจหรือปัสสาวะนั้น ต้องกระทำภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม ส่วนการตรวจหาสารเสพติดในร่างกายจากปัสสาวะนั้น โดยหลักต้องมีผู้มีความรู้ความชำนาญจากหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด ตามข้อ 4 ของกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว คือ สถาบันนิติเวชวิทยา กองพิสูจน์หลักฐาน หรือกองกำกับการวิทยาการเขตสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โรงพยาบาลของรัฐ หรือสำนักงานและวัตถุเสพติดหรือศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานอื่นของรัฐหรือสถาบันอื่นที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อยู่ร่วมกับเจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ตรวจการด้วยทุกครั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้การทดสอบเป็นไปโดยถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการ

ดังนั้น สิ่งที่น่าไปตรวจตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้แก่ ลมหายใจ ปัสสาวะ เลือด จึงเป็นประเภทเดียวกันกับสิ่งที่น่าไปตรวจตามมาตรา 131/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่สิ่งที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ การใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน โดยจะเห็นได้ว่า ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายได้โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ถูกตรวจให้ความยินยอม

จะเห็นได้ว่าการดำเนินการตรวจแอลกอฮอล์หรือสารเสพติดในร่างกายตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการได้ ไม่เกี่ยวข้องกับความยินยอมของผู้ถูกตรวจ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง การดำเนินการตรวจดังกล่าวเป็นการตรวจจากลมหายใจ ปัสสาวะ หรือตัวอย่างเลือด ภายใต้การดำเนินการของผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือแพทย์ อันเป็นหลักประกันว่า

ผู้ถูกตรวจจะไม่ได้รับอันตรายใดๆ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจที่สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญา โดยรัฐ ที่ให้ความสำคัญกับการค้นหาข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญต่อกระบวนการพิจารณาคดี มากกว่าที่กำหนดในมาตรา 131/1 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

4.5.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

เนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญในประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วย

ซึ่งการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการดำเนินการตรวจว่าบุคคลใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ นั้น กฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานในการตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่¹⁶¹ และวิธีการตรวจหรือทดสอบให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ต่อมาได้มีประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ ออกตามความในมาตรา 14 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ดังนี้

ข้อ 2 กำหนดว่า การตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติด ให้ตรวจหรือทดสอบจากปัสสาวะ โดยให้ปฏิบัติตามวิธีการตรวจหรือทดสอบของชุดน้ำยาตรวจสอบ หรือเครื่องมือแต่ละชนิด

ข้อ 3 กำหนดว่า การเตรียมการในการตรวจหรือทดสอบให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

(1) จัดให้มีบริเวณสำหรับตัวผู้เข้ารับการตรวจหรือทดสอบ เพื่อดำเนินการตรวจหรือทดสอบหรือเก็บปัสสาวะภายในระยะเวลาเท่าที่จำเป็นแห่งกรณี เพื่อให้การตรวจหรือทดสอบหรือเก็บปัสสาวะเสร็จสิ้นไปโดยเรียบร้อยและเก็บไว้ในสถานที่มิดชิดจากบุคคลภายนอก

(2) จัดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในการตรวจหรือทดสอบ เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและทันเหตุการณ์ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงาน

(3) จัดให้มีอุปกรณ์ในการเก็บปัสสาวะ โดยให้ใช้ขวดแก้วหรือขวดพลาสติกปากกว้าง พร้อมฝาปิด ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า 60 มิลลิลิตร โดยขวดที่นำมาใช้ต้องสะอาดและแห้ง และให้มีฉลากและกระดาษกาวเพื่อใช้สำหรับปิดผนึกขวดตัวอย่างปัสสาวะด้วย

¹⁶¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 14 ทวิ

ข้อ 9 กำหนดว่า ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ต่อการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติด ให้เจ้าพนักงานสั่งให้ผู้ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเสพยาเสพติดไปรับการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติด ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาและสถานที่ที่เจ้าหน้าที่กำหนดในคำสั่ง

เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 เป็นกฎหมายเฉพาะที่ตราขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการตรวจสารเสพติด จากร่างกายผู้ถูกตรวจได้ โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญ ที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ ออกตามความในมาตรา 14 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 คือ การให้อำนาจในการตรวจปัสสาวะ แต่การดำเนินการดังกล่าวกฎหมายไม่ได้บัญญัติถึงการให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์เป็นผู้ดำเนินการ

แต่อย่างไรก็ตาม การตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติดนี้ เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการได้ โดยผู้ถูกตรวจไม่จำเป็นต้องให้ความยินยอมก่อน

เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรา 131/1 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว จะเห็นได้ว่า การตรวจหาสารเสพติดในร่างกายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 เป็นการตรวจจากปัสสาวะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกตรวจได้อันเป็นประเภทเดียวกับที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 131/1 แต่ข้อที่แตกต่างคือ การตรวจปัสสาวะตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 เจ้าพนักงานดำเนินการได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่ต้องถูกตรวจก่อน ส่วนตามมาตรา 131/1 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การจะดำเนินการตรวจปัสสาวะได้นั้น ผู้ต้องหาต้องให้ความยินยอมก่อนเท่านั้น

4.6 เปรียบเทียบการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาในต่างประเทศ

การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง ข้อเท็จจริงที่รวบรวมได้นี้จะมีประโยชน์ในการสังคดีของพนักงานอัยการ หรือแม้กระทั่งสามารถใช้ประโยชน์ได้ในชั้นพิจารณาคดีของศาล ซึ่งในประเทศต่างๆ ย่อมมีหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าวแตกต่างกัน ซึ่งรวมถึงการจำกัดการใช้อำนาจดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนจากประเทศที่ได้ยกเป็นตัวอย่างของการศึกษานี้ คือการให้ความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหาในการตรวจพิสูจน์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับมาตรา 131/1 สามารถแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างได้ ดังนี้

4.6.1 ประเทศในกลุ่มที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณีนี้ ได้แก่ สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ซึ่งแม้ทั้งสองประเทศที่อยู่ในกลุ่มของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law เหมือนกันก็ตาม แต่หลักเกณฑ์และวิธีการค้นหาความจริงโดยการเก็บตัวอย่างจากร่างกายไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์นั้น ก็ยังมีความแตกต่างกัน

1) สหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักร หรือประเทศอังกฤษ มีหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการเก็บตัวอย่างจากร่างกายเพื่อนำไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ โดย The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการดังกล่าว ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติไว้อย่างละเอียด และมีรายละเอียดการดำเนินการใน Code D ที่แนบท้ายด้วยบท

ในประเทศอังกฤษ การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายนั้น แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ INTIMATE SAMPLE และ NON INTIMATE SAMPLE ซึ่งคำว่า INTIMATE SAMPLE และ NON INTIMATE SAMPLE นั้น มีขอบเขตและความหมายปรากฏในส่วนของการนิยามในมาตรา 65 ของ The Police and Criminal Evidence Act 1984 หรือ PACE ซึ่งการแยกประเภทวัตถุที่ต้องการเก็บรวบรวมนี้ มีผลไปถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ เก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่แตกต่างกันด้วย กล่าวคือ

(1) INTIMATE SAMPLE ได้แก่ เลือด อสุจิ หรือสารคัดหลั่งอื่น ปัสสาวะ หรือขนบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ หรือ DENTTEETH SAMPLE และเนื้อเยื่อที่ได้จากร่างกายยกเว้นช่องปาก ผู้ต้องหาผู้ถูกตรวจต้องให้ความยินยอมในการดำเนินการ ตามมาตรา 62 (1) ของ PACE และก่อนที่เจ้าพนักงานตำรวจจะดำเนินการดังกล่าว เจ้าพนักงานต้องแจ้งให้ทราบก่อนว่าเขาไม่มีหน้าที่ต้องยินยอมให้ตรวจ ซึ่งการให้ความยินยอมนี้เป็นเงื่อนไขในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ แต่หากไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันควรแล้ว อาจเกิดความเสียหายแก่คดีของเขาในชั้นพิจารณา โดยศาลและคณะลูกขุนอาจอนุมานข้อเท็จจริงเป็นผลร้ายแก่จำเลยได้

(2) NON INTIMATE SAMPLE ได้แก่ ขนหรือผมบริเวณที่ไม่ใช่ขนบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ สิ่งที่ได้จากเล็บหรือใต้เล็บ เนื้อเยื่อที่ได้จากช่องปากหรือส่วนใดของร่างกายที่ไม่ใช่ช่องปาก น้ำลาย ลายเท้า หรือการพิมพ์ส่วนอื่นของร่างกายเพื่อตรวจที่ไม่ใช่ลายพิมพ์นิ้วมือ ซึ่งจะเห็นได้ว่าพยานหลักฐานดังกล่าว สามารถใช้วิธีการได้มาโดยการรบกวนร่างกายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่โดยหลักแล้วผู้ต้องหาซึ่งเป็นผู้ถูกตรวจก็ต้องให้ความยินยอมในการดำเนินการ ตามมาตรา 63 ของ PACE แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าพนักงานอาจใช้กำลังเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานดังกล่าวได้ แม้ผู้นั้นจะ

ไม่ให้ความยินยอมเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา 63 (2A) มาตรา 63 (3A) และมาตรา 63 (3B) ของ PACE

และไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการกับวัตถุประเภทใดระหว่าง INTIMATE SAMPLE และ NON INTIMATE SAMPLE ก็ต้องดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ หรือแพทย์ พยาบาล หรือ PARAMEDIC ซึ่งมีใบอนุญาต กรณี DENTAL IMPRESSIONS

กรณีจึงสามารถสรุปหลักเกณฑ์สำคัญของการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายในประเทศอังกฤษตาม The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) ได้ดังนี้ คือ

(1) มีการแยกประเภทของสิ่งที่เจ้าพนักงานต้องการตรวจเก็บเพื่อนำไปตรวจพิสูจน์เป็นประเภทอย่างชัดเจน และเมื่อมีการแยกประเภทอย่างชัดเจนตามคำนิยามใน PACE แล้ว วิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานจากร่างกายจึงมีวิธีการที่แตกต่างกันไปอย่างชัดเจนด้วย

(2) ในเรื่องของการให้ความยินยอมของผู้ต้องหา โดยหลักแล้วการใช้อำนาจในการเก็บตัวอย่างจากร่างกายที่เป็น INTIMATE SAMPLE และ NON INTIMATE SAMPLE จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถูกกล่าวหา ก่อนเสมอ อันเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เว้นแต่กรณีเป็น NON INTIMATE SAMPLE ซึ่งการได้มาซึ่งหลักฐานประเภทนี้นั้นเป็นการรบกวนร่างกายเพียงเล็กน้อย จึงมีบางกรณีที่กฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานใช้กำลังเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานดังกล่าวได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

(3) การดำเนินการเก็บตัวอย่างจากร่างกาย ต้องดำเนินการโดยแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ อันแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการเก็บตัวอย่างจากร่างกายนี้ต้องกระทำโดยถูกต้องตามหลักการทางการแพทย์ และเป็นหลักประกันว่าผู้ถูกตรวจจะไม่ได้รับอันตรายจากการดำเนินการ

เมื่อนำหลักเกณฑ์การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายของประเทศอังกฤษ มาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา 131/1 นั้น จะเห็นว่า มีลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนี้

(1) สิ่งที่ถูกตรวจ ในมาตรา 131/1 ไม่มีการแยกประเภทสิ่งที่นำไปตรวจออกเป็นประเภท อย่างเช่นในประเทศอังกฤษ โดยตามมาตรา 131/1 นั้น ระบุว่าสิ่งที่นำไปตรวจ คือ เลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลายปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกาย ซึ่งเป็นการระบรวบรวบๆ กันไปทั้ง INTIMATE SAMPLE และ NON INTIMATE SAMPLE หากแยกประเภทตามแบบประเทศอังกฤษ

(2) ความยินยอม ในเรื่องของความยินยอมของผู้ต้องหานั้น ตามมาตรา 131/1 ไม่ถือว่าเป็นการเก็บตัวอย่างจากร่างกายประเภทใด ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาก่อนเสมอ และไม่มีกรณีที่เจ้าพนักงานจะใช้กำลังบังคับเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะนำมาตรวจอย่างในประเทศอังกฤษ

ถึงแม้ว่าสิ่งที่จะนำไปตรวมนั้นเป็นเส้นผม ที่การนำเส้นผมไปตรวจทางวิทยาศาสตร์จะเป็นการรบกวนร่างกาย หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อร่างกายน้อยมากก็ตาม

(3) ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ตามมาตรา 131/1 นั้น หากผู้ต้องหาไม่ให้ความยินยอมในการตรวจดังกล่าวแล้ว กฎหมายกำหนดให้สันนิษฐานว่า ข้อเท็จจริงจะเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหา ในขณะที่หลักเกณฑ์ของประเทศอังกฤษไม่มีกำหนดเช่นนั้น แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร และไม่ใช้กรณีที่สามารถบังคับตรวจเก็บตัวอย่างได้ จะเป็นผลให้ศาลและคณะลูกขุนอาจอนุมานข้อเท็จจริงเป็นผลร้ายแก่จำเลยในชั้นพิจารณาของศาลได้

(4) การดำเนินการตรวจเก็บตัวอย่างจากร่างกาย การดำเนินการนี้กระทำโดยแพทย์ซึ่งมาตรา 131/1 และกฎหมายของประเทศอังกฤษ ระบุข้อความความคล้ายคลึงกัน คือ ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางการแพทย์ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และกระทำโดยผู้ที่มีความรู้ทางแพทย์ อันเป็นการรับประกันอย่างหนึ่งว่า ผู้ถูกตรวจหรือถูกเก็บตัวอย่างจากร่างกายจะไม่ได้รับอันตรายจากการดำเนินการ

2) สหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการเก็บตัวอย่างจากร่างกายเพื่อนำไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ โดยศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกามีบทบาทสำคัญในการตีความรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 4 (The Fourth Amendments) ของ “การค้นและการยึด” อย่างกว้างขวาง และในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดมาตรฐานคำว่า “โดยไม่มีเหตุผล” (unreasonable) อย่างเคร่งครัด ซึ่งในส่วนของการเก็บตัวอย่างจากร่างกายมาตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นการค้นอย่างหนึ่ง หากเจ้าพนักงานใช้อำนาจโดยฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญดังกล่าว พยานหลักฐานที่ได้มาก็ไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานได้ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงถูกเรียกอีกชื่อว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแนวรัฐธรรมนูญ (Constitutional Criminal Procedure)

หลักเกณฑ์สำคัญของการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายตามคำวินิจฉัยของศาลฎีกาสหรัฐอเมริกา สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) ห้ามการตรวจค้นและยึดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (unreasonable) กล่าวคือ ต้องกระทำโดยมีเหตุผลอันสมควรมั่นเอง

(2) ต้องมีกระบวนการที่เหมาะสมในการนำไปตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การกระทำภายใต้การปฏิบัติของแพทย์

(3) สักส่วนของประโยชน์ของรัฐย่อมมีอยู่เหนือการรบกวนร่างกายเพียงเล็กน้อย ดังนั้น การบังคับเจาะเลือดในปริมาณเล็กน้อยจึงไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงใดๆ และเป็นสิ่งปกติในชีวิตประจำวัน

(4) ลักษณะการดำเนินการไม่น่ากลัวจนสะเทือนขวัญ (shock the conscience)

(5) ศาลมีอำนาจสั่งให้ตรวจได้แม้ผู้ต้องหาไม่ยินยอม

เมื่อนำหลักเกณฑ์การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายของประเทศสหรัฐอเมริกา มาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา 131/1 นั้น จะเห็นว่า มีลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนี้

(1) สิ่งที่ถูกตรวจ การเก็บตัวอย่างจากร่างกายในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการค้นอย่างหนึ่งซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 4 (The Fourth Amendments) และจากการตีความของศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา โดยประเภทของสิ่งที่ทำการตรวจเก็บนั้น ไม่ได้แบ่งแยกเป็นประเภทไว้อย่างที่กำหนดในมาตรา 131/1

(2) ความยินยอม ในประเทศสหรัฐอเมริกาให้อำนาจศาลมีคำสั่งให้ตรวจเก็บตัวอย่างจากร่างกายไปตรวจได้ แม้ผู้ต้องหาไม่ให้ความยินยอม เพราะผลของประโยชน์ของรัฐย่อมมีอยู่เหนือการรบกวนร่างกายเพียงเล็กน้อย เช่น การเจาะเลือด เป็นต้น ต่างจากมาตรา 131/1 ที่ไม่ว่าจะเป็นการเก็บตัวอย่างจากร่างกายประเภทใด ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาก่อนเสมอ และไม่มีกรณี que ที่เจ้าพนักงานจะใช้กำลังบังคับเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะนำมาตรวจอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา

(3) ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ตามมาตรา 131/1 นั้น หากผู้ต้องหาไม่ให้ความยินยอมในการตรวจดังกล่าวแล้ว กฎหมายกำหนดให้สันนิษฐานว่า ข้อเท็จจริงจะเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหา ในขณะที่หลักเกณฑ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีกำหนดเช่นนั้น

(4) การดำเนินการตรวจเก็บตัวอย่างจากร่างกายกระทำโดยแพทย์ โดยมาตรา 131/1 และตามแนวคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา มีหลักเกณฑ์ทำนองเดียวกัน คือ ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางการแพทย์ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และกระทำโดยผู้ที่มีความรู้ทางแพทย์ อันเป็นการรับประกันอย่างหนึ่งว่า ผู้ถูกตรวจหรือถูกเก็บตัวอย่างจากร่างกายจะไม่ได้รับอันตรายจากการดำเนินการ

4.6.2 ประเทศในกลุ่มที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรนี้ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งใช้ระบบการดำเนินคดีแบบกล่าวหาเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา แต่วิธีการค้นหาความจริงในคดีอาญานั้น แตกต่างจากประเทศอังกฤษ โดยมีความคิดที่ว่ากระบวนการยุติธรรมทาง

อาญาไม่ได้เริ่มต้นในชั้นพิจารณาคดีของศาล แต่เริ่มต้นตั้งแต่ในชั้นก่อนฟ้องคดี ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น พนักงานตำรวจ อัยการ ศาล มีหน้าที่ค้นหาความจริงด้วยความกระตือรือร้น การดำเนินคดีไม่ใช่ ลักษณะของการต่อสู้กันระหว่างคู่ความ แต่เป็นเรื่องของรัฐกับผู้ถูกกล่าวหา ที่ทุกฝ่ายมีหน้าที่ต้อง ร่วมกันค้นหาความจริง

ในประเทศเยอรมัน การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา บัญญัติไว้ใน มาตรา 81a แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน (Strafprozeßordnung หรือ StPO) โดยให้ความสำคัญกับการค้นหาข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญต่อกระบวนการพิจารณาคดี โดยมีหลักเกณฑ์ ที่สำคัญดังนี้

(1) การใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกาย ต้องอยู่ภายใต้หลักความ พอสสมควรแก่เหตุ (der Grundsatz der Verhältnismaessigkeit)

(2) ผลเสียต่อสุขภาพ (Gesundheitliche Nachteile) จะต้องไม่เกิดขึ้น

(3) ไม่แยกประเภทของสิ่งที่น่าสนใจมาตรวจพิสูจน์เหมือนในประเทศอังกฤษ โดยสิ่งที่ ตรวจได้ ได้แก่ ของเหลว (Liquor), เชื้ออสุจิ (Semen) และน้ำปัสสาวะ (Urin) ออกจากร่างกาย หรือนำมวลสาร (Stoffe) เข้าสู่ร่างกาย เป็นต้น

(4) ความยินยอมของผู้ต้องหา การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน เป็นเรื่องของการใช้อำนาจรัฐในการค้นหาข้อเท็จจริงที่จะ เป็นประโยชน์ต่อคดี ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องกระทำตามความจำเป็นโดยไม่ก่อให้เกิดผลร้าย แก่สุขภาพ จึงไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมของผู้ต้องหา

(5) โดยหลัก ผู้พิพากษาเป็นผู้มีอำนาจในการออกคำสั่งดังกล่าว

เมื่อนำหลักเกณฑ์การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายของประเทศเยอรมันมา เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา 131/1 นั้น จะเห็นว่ามี ลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนี้

(1) สิ่งที่ถูกตรวจ ตามมาตรา 131/1 ไม่มีการแบ่งประเภทของสิ่งนำไปตรวจเช่นเดียวกับ ประเทศเยอรมัน โดยระบุรวมๆ กันไป คือ เลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลายปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกาย ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับ ในประเทศเยอรมัน

(2) ความยินยอม ในเรื่องความยินยอมนั้น ตามมาตรา 131/1 ระบุเงื่อนไขการให้ความ ยินยอม คือ ผู้ต้องหาต้องให้ความยินยอมทุกกรณี หากเจ้าหน้าที่จะดำเนินการเก็บตัวอย่างจาก ร่างกาย แต่ในประเทศเยอรมัน ความยินยอมไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของเจ้าหน้าที่

โดยถือว่าการแสวงหาหลักฐานนี้เป็นเรื่องที่รัฐใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ในกระบวนการพิจารณาคดี ดังนั้น ผู้ต้องหาจะให้ความยินยอมหรือไม่ จึงไม่ใช่เงื่อนไขการใช้อำนาจ

(3) ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน ไม่มีข้อสันนิษฐานเป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหาหากไม่ให้ความยินยอม เพราะโดยสภาพเมื่อสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องให้ผู้ต้องหาให้ความยินยอมแล้ว ข้อสันนิษฐานจากการไม่ให้ความยินยอมจึงไม่อาจมีได้ ซึ่งแตกต่างจากมาตรา 131/1 ที่กำหนดข้อสันนิษฐานเป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหาหากไม่ให้ความยินยอม

(4) มีการดำเนินการโดยแพทย์ ซึ่งมาตรา 131/1 และหลักการของประเทศเยอรมัน มีความคล้ายคลึงกัน โดยต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายจากการดำเนินการดังกล่าว

(5) ตามมาตรา 131/1 จะต้องใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับประเทศเยอรมันที่การดำเนินการต้องไม่ก่อให้เกิดผลร้ายแก่สุขภาพของผู้ต้องหา อันเป็นการเคารพสิทธิในฐานะประธานในคดีของผู้ต้องหาเช่นเดียวกัน

4.7 การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหากับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศ

การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ส่วนหนึ่งมาจากแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ที่ยอมรับว่าในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์นั้นควรมีสิทธิอะไรบ้าง รวมถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อีกทั้งยังเป็นสิทธิที่รัฐไม่อาจทำลายหรือพรากไปจากตัวผู้ถูกกล่าวหาได้อีกด้วย

กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเมื่ออยู่หลายฉบับ ในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะกฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญๆ คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) และอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ECHR) ที่กล่าวถึงสิทธิต่างๆ ที่มนุษย์ควรจะได้รับจากการปฏิบัติจากสังคม สิทธิต่างๆ ที่ควรจะได้รับหากต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันแสดงให้เห็นถึงการยอมรับว่ามนุษย์หรือผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญามีฐานะเป็นประธานแห่งสิทธิ และเป็นประธานในคดี ดังนี้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) แม้ไม่ใช่สนธิสัญญา และไม่ก่อให้เกิดพันธะทางกฎหมายแก่สมาชิกขององค์การสหประชาชาติ และมีความ

โน้มเอียงไปในทางปรัชญาอยู่มาก แต่อย่างไรก็ตาม ปณิญาดังกล่าวก็แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ร่วมกันของประเทศต่างๆ ที่เห็นถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน และต้องการเห็นถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ คีขึ้น

สิทธิต่างๆ ของผู้ถูกกล่าวหาตามที่ปณิญาได้ระบุไว้ในส่วนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่สำคัญ ได้แก่ ข้อ 1 ที่กำหนดว่า มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระเสรีและเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรี และสิทธิทุกคนได้รับการประสิทธิประสาทเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันอย่างฉันพี่น้อง ข้อ 5 กำหนดว่า บุคคลใดจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงทัณฑ์ซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือหยามเกียรติมิได้ และข้อ 11 กำหนดว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาด้วยความผิดอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผย ณ ที่ซึ่งตนได้รับหลักประกันทั้งหมดที่จำเป็นในการต่อสู้คดี

สิทธิต่างๆ ที่มีการระบุในปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้แสดงให้เห็นถึงการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ตามข้อ 1 และข้อ 5) อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการเคารพต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา และยกฐานะให้เป็นประธานแห่งสิทธิในการดำเนินคดีด้วย (ข้อ 5 และข้อ 11)

กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) มีฐานะเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐสมาชิกขององค์การสหประชาชาติที่ลงนามรับรอง ซึ่งประเทศไทยก็ได้ให้ความยินยอมที่เข้าผูกพันโดยการภาคยานุวัติ กติการะหว่างประเทศนี้มีรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาในหลายกรณี เช่น

1) สาระสำคัญของสิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยระบุในส่วนที่ 3 (ข้อ 6 - 27) เช่น สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน ห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในฐานะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลถูกจับกุมตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกรือนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เป็นต้น อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายในการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมนุษย์ควรปฏิบัติต่อกันอย่างมีมนุษยธรรม

2) สาระสำคัญในส่วนของการคุ้มครองสิทธิของบุคคลระหว่างการดำเนินคดีอาญา ถูกระบุไว้ในข้อ 14 ได้แก่ การได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผยและเป็นธรรม สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิด และตามข้อ 14 ดังกล่าว ยังได้ให้หลักประกันสิทธิขั้นต่อไปด้วย คือ สิทธิได้รับแจ้งถึงสภาพและเหตุแห่งความผิดที่กล่าวหา สิทธิได้รับความสะดวกในการเตรียมการเพื่อต่อสู้คดีและติดต่อกับทนายความ สิทธิได้รับการพิจารณาโดยไม่ชักช้า สิทธิการได้รับการพิจารณาต่อหน้าตน สิทธิได้รับการช่วยเหลือจากผู้ช่วยเหลือทาง

กฎหมาย สิทธิซักถามพยาน สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความเป็นประจักษ์ต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด

จากสาระสำคัญที่กติกาดังกล่าวได้ระบุเกี่ยวกับการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และต้องการให้บุคคลได้รับหลักประกันขั้นพื้นฐานต่างๆ ดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน จึงอาจกล่าวได้ว่ากติกาดังกล่าว เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่รับรองถึงฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ที่มีสิทธิต่างๆ ในการดำเนินคดีอย่างเพียงพอ อันเป็นการยกฐานะผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานแห่งสิทธิ เช่นเดียวกับปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แต่มีรายละเอียดในส่วน of สิทธิในการดำเนินคดีอาญามากกว่า

อนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ECHR) เป็นสนธิสัญญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และเป็นกลไกกฎหมายระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคซึ่งตราขึ้นโดยสภายุโรป (The Council of Europe) มีกลไกในการสอดส่องการปฏิบัติของรัฐบาลให้เป็นไปตามอนุสัญญาโดยมีการจัดตั้งศาลสิทธิมนุษยชน และมีบทบัญญัติให้เอกชนฟ้องร้องต่อรัฐหากมีการกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ด้วย

อนุสัญญาดังกล่าวเป็นต้นแบบของการร่างกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ดังนั้น จึงมีบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกับกติการะหว่างประเทศดังกล่าว คือ ข้อ 5 ข้อ 6 และข้อ 7 ของอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มีความใกล้เคียงกับ ข้อ 14 ของกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และเมื่อมีหลักการอย่างเดียวกันแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นถึงการเคารพในฐานะของผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ต้องการให้มีสิทธิต่างๆ ในการดำเนินคดี และมีฐานะเป็นประธานแห่งสิทธิเช่นเดียวกัน

จากหลักการและความมุ่งหมายของปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) และอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ECHR) แสดงให้เห็นถึงฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ว่ามีหลักประกันในสิทธิต่างๆ และยังต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาใน 2 ประเทศ คือ ประเทศอังกฤษ และประเทศเยอรมัน ซึ่งเป็นตัวแทนประเทศที่ใช้ระบบกล่าวหาที่มีวิธีการค้นหาความจริงในคดีที่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า

1) ประเทศอังกฤษ ใช้หลักการให้ความยินยอมในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหาเป็นหลัก ส่วนการบังคับเอาพยานหลักฐานโดยผู้ถูกกล่าวหาไม่ให้ความยินยอมเป็นข้อยกเว้น มีการระบุรายละเอียดของสิ่งที่ถูกตรวจอย่างชัดเจน คือ INTIMATE SAMPLE และ NON INTIMATE SAMPLE เมื่อพิจารณาถึง การแสวงหาพยานหลักฐานทั้งสองประเภทดังกล่าว

ในประเทศอังกฤษ ที่ให้ความสำคัญของความยินยอมของผู้ถูกตรวจเป็นเงื่อนไขการใช้อำนาจรัฐในการเก็บตัวอย่างจากร่างกายไปตรวจพิสูจน์ อันแสดงถึงแนวความคิดการเคารพลิทธิมนุษยชน และสอดคล้องกับแนวความคิดในการค้นหาความจริงโดยคู่ความต่อสู้กันในชั้นศาล ที่ต่างฝ่ายต่างต้องระวังกษาผลประโยชน์ในคดีของตนเอง เมื่อศาลวางตัวเป็นกลาง

2) ประเทศเยอรมัน ไม่ใช้หลักความยินยอมในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหา เพราะตามแนวความคิดการดำเนินคดีของประเทศเยอรมันให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงในคดี ดังนั้น การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหาจึงกระทำได้โดยไม่ต้องมีเงื่อนไขการให้ความยินยอม และไม่มีการแบ่งแยกประเภทของสิ่งที่จะถูกตรวจอย่างละเอียดเหมือนในประเทศอังกฤษ แต่การดำเนินการของเจ้าพนักงานในการตรวจพิสูจน์ดังกล่าวไม่ใช่สามารถกระทำได้โดยไม่มีขอบเขตหรือข้อจำกัดใดๆ เพราะการดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายนี้ต้องกระทำโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่กระทบกระเทือนต่อฐานะความเป็นประธานแห่งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา สอดคล้องกับแนวความคิดในการค้นหาความจริงในเนื้อหาระหว่างรัฐกับผู้ถูกกล่าวหา โดยรัฐไม่ใช่ฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์กับเอกชน และไม่มีลักษณะต่อสู้กันเพื่อผลแพ้ชนะในคดีแต่อย่างใด

จึงสรุปได้ว่า การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหา ไม่ว่าจะเป็นแนวความคิดการค้นหาความจริงใดระหว่าง การต่อสู้ของคู่ความ หรือการค้นหาความจริงในเนื้อหาคดี ของประเทศอังกฤษและประเทศเยอรมัน ที่ยกขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของ 2 แนวความคิดที่แตกต่างกัน ก็ไม่มีผลเป็นการดำเนินการที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน หรือกระทบกระเทือนต่อฐานะการเป็นประธานแห่งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา และเมื่อพิจารณาถึงหลักการต่างๆ ที่กำหนดในกฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญๆ ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) และอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ECHR) แล้ว จึงพบว่าหลักการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ถูกกล่าวหาของประเทศที่ใช้ระบบระบบกล่าวหา ไม่ขัดต่อหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าว

4.8 การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะนิ่งและสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

เมื่อบุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีความผิดทางอาญาได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนกว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย ในประเทศอังกฤษจึงมีหลักการที่ว่า ฝ่ายผู้กล่าวหา มีภาระการพิสูจน์เพื่อให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิด โดยมีลักษณะการต่อสู้กันในศาลระหว่าง

คู่ความสองฝ่าย สิทธิที่จะนิ่ง (The Right to Silence) ก็เป็นหลักกฎหมายหนึ่งที่สนับสนุนการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา โดยผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิมีสิทธิเต็มที่ที่จะไม่ให้การใดๆ ต่อเจ้าพนักงานหรือต่อศาลได้ เห็นได้จากกฎหมายพยานหลักฐานในคดีอาญา ค.ศ. 1898 (The Criminal Evidence Act 1898) ซึ่งเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับแรกของประเทศอังกฤษที่อนุญาตให้ผู้ถูกกล่าวหาเสนอหลักฐานสนับสนุนข้อต่อสู้ของตน กฎหมายฉบับดังกล่าวได้วางหลักไว้ว่า โดยทั่วไปผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องให้การ เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาพร้อมขอ และการที่ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งเฉยไม่เสนอพยานหลักฐานใดๆ ย่อมไม่อาจถือเป็นประเด็นที่ฝ่ายผู้กล่าวหาจะหยิบยกขึ้นมาอ้างได้ แต่การนิ่งดังกล่าวอาจเป็นผลให้ศาลหรือคณะลูกขุนอนุมานเป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหาในชั้นพิจารณาตัดสินคดีได้

ส่วนสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง (The Privilege against self – incrimination) ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 5 (The Fifth Amendment) ใจความว่า บุคคลจะถูกบังคับให้ถ้อยคำใดๆ อันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญาไม่ได้ และสิทธินี้เป็นที่ยึดแล้วตามคำพิพากษาของศาลฎีกาสหรัฐอเมริกา ว่าเป็นการคุ้มครองผู้ต้องหาเฉพาะการสอบปากคำเท่านั้น ไม่รวมถึงการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา เช่น การเจาะเลือด ในคดีในคดี Schmerber v. California (1966)

สรุปได้ว่า สิทธิที่จะนิ่ง (The Right to Silence) และสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง (The Privilege against self – incrimination) ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่เกิดขึ้นจากประเทศกลุ่ม Common Law อันได้แก่ ประเทศอังกฤษ และอเมริกา ก็เป็นหลักที่คุ้มครองเฉพาะถ้อยคำของผู้ต้องหาเท่านั้น ไม่รวมถึงการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายเพื่อนำมาตรวจทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาจึงไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ดังกล่าว

4.9 ปัญหาการใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายของผู้ถูกกล่าวหา ตามมาตรา 131/1

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง ได้กำหนดเงื่อนไขการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวน ในการเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลายปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหาไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ไว้ดังนี้ คือ

- 1) ต้องเป็นกรณีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกเกินสามปี
- 2) ผู้ต้องหาต้องให้ความยินยอมในการตรวจเก็บตัวอย่างจากร่างกาย
- 3) ต้องดำเนินการโดยแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจ
- 4) ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ และต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัย

และมีบทสันนิษฐานเป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหาหากไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรว่า ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาด้วย

เห็นได้ว่ามาตรา 131/1 ในการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายมีความคล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายของประเทศอังกฤษ ตาม The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) ในส่วนของความยินยอมของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกตรวจเป็นสำคัญ และมีความคล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายของประเทศเยอรมัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน (Strafprozeßordnung หรือ StPO) มาตรา 81a ในส่วนของการดำเนินการที่ต้องไม่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพของผู้ต้องหา จึงมีปัญหว่า มาตรา 131/1 ที่บัญญัติขึ้นใหม่นี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดการดำเนินคดีอาญา และวิธีการค้นหาความจริงของประเทศไทยหรือไม่

ในส่วนของเงื่อนไขอัตราโทษจำคุกเกินสามปี เมื่อประเทศไทยใช้แนวคิดการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ที่มีวิธีการค้นหาความจริงโดยเนื้อหา ที่ให้ความสำคัญกับการได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่สำคัญเพื่อประโยชน์ในการสั่งคดีของพนักงานอัยการ และพิจารณาคดีของศาล ศาลไม่ได้วางตัวเป็นกลางในลักษณะวางเฉยให้คู่ความในคดีต่อสู้กันเองเหมือนในประเทศอังกฤษ แต่มีหน้าที่ในการตรวจสอบความจริงด้วยความกระตือรือร้น (Active) โดยที่คู่ความทั้งสองฝ่ายในคดีเป็นผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการค้นหาความจริง ดังนั้น การใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายเพื่อนำไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ จึงเป็นการใช้อำนาจของรัฐเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงสำคัญในคดีอาญา ตามแนวคิดและวิธีการค้นหาความจริงดังกล่าว ซึ่งการใช้อำนาจนี้รัฐควรมีอำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานชนิดนี้ได้สำหรับคดีทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะคดีที่มีโทษจำคุกเกินสามปีเท่านั้น การที่มาตรา 131/1 ได้กำหนดเงื่อนไขการใช้อำนาจดังกล่าวไว้ว่าต้องเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินสามปี จึงไม่สอดคล้องกับวิธีการค้นหาความจริงในคดีอาญาของประเทศไทย

ส่วนเงื่อนไขเรื่องความยินยอมของผู้ต้องหานั้น เมื่อกล่าวแล้วว่ารัฐมีอำนาจค้นหาความจริงในคดีอาญาได้ ตามแนวคิดการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งมีวิธีการค้นหาความจริงโดยเนื้อหา การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายเพื่อนำไปตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำผลที่ได้มาเชื่อมโยงกับการกระทำผิดทางอาญา เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญ การกำหนดเงื่อนไขว่าต้องให้ผู้ต้องหาให้ความยินยอมก่อนจึงจะทำการตรวจพิสูจน์ได้นั้น จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเช่นเดียวกับการกำหนดอัตราโทษไว้ข้างต้น

การอธิบายข้างต้นว่า การดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกาย ตามมาตรา 131/1 ซึ่งเป็นการค้นหาความจริงในคดีอย่างหนึ่ง เป็นอำนาจของรัฐที่สามารถทำได้โดยไม่ต้อง

พิจารณาถึงอัตราโทษ และไม่ต้องพิจารณาถึงเรื่องความยินยอมของผู้ต้องหาด้วยนั้น อาจทำให้เข้าใจไปได้ว่า รัฐมีอำนาจดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาเป็นอย่างมาก แต่เมื่อได้พิจารณาถึงข้อความในมาตรา 131/1 แล้วจะพบว่า มีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาเป็นอย่างดีในฐานะประธานในคดี อีกทั้งยังได้กำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการเก็บตัวอย่างจากร่างกายไว้ด้วย ดังนี้

1) ขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องกระทำภายใต้หลักความพอสมควรแก่เหตุ หรือหลักความได้สัดส่วน หลักกฎหมายนี้เป็นหลักกฎหมายที่ไม่ได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ได้รับการยอมรับในฐานะเป็นหลักกฎหมายทั่วไป และยังได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศด้วย ซึ่งหลักความพอสมควรแก่เหตุหรือหลักความได้สัดส่วน มีหลักที่เป็นสาระสำคัญอยู่ 3 หลัก คือ หลักความเหมาะสม (Geeignetheit) หลักความจำเป็น (Erforderlichkeit) และหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ (Verhältnismässigkeit im engeren Sinne)

หลักความพอสมควรแก่เหตุหรือหลักความได้สัดส่วนนี้ ปรากฏในมาตราต่างๆ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการเป็นขั้นตอน ตัวอย่างเช่น มาตรา 83 วรรคหนึ่ง ในเรื่องการจับกำหนดอำนาจของเจ้าหน้าที่ว่า การจับให้แจ้งแก่ผู้ถูกจับว่าเขาต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป และวรรคสาม กำหนดให้ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น มาตรา 86 เรื่องวิธีการควบคุมตัวผู้ถูกจับ กฎหมายกำหนดมิให้ใช้วิธีการควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้หลบหนีเท่านั้น และมาตรา 87 วรรคหนึ่ง กำหนดห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี ซึ่งมาตรา 87 วรรคสองถึงวรรคหก ก็ได้กำหนดรายละเอียดไว้ในทำนองว่าศาลมีอำนาจสั่งขังได้โดยมีระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นตามอัตราโทษในคดี

การที่กฎหมายกำหนดขั้นตอนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการเป็นขั้นตอนนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการจากเบาไปหาหนัก หรือก็คือการปฏิบัติตามหลักความพอสมควรแก่เหตุ กล่าวคือ การที่เจ้าพนักงานจะทำการจับกุมผู้ต้องหานั้น เบื้องต้นก็ต้องแจ้งว่าเขาถูกจับ หากผู้ต้องหาขัดขืนการจับ จึงจะมีอำนาจใช้กำลังเพื่อจับกุมได้ หรือ มีอำนาจใช้วิธีการควบคุมผู้จับเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนีเท่านั้น ซึ่งหากไม่ดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดย่อมเรียกได้ว่าไม่ได้กระทำตามหลักความพอสมควรแก่เหตุ และยังเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่อาจต้องรับโทษทางอาญาอีกด้วย เพราะหลักความจำเป็นอันเป็นส่วนหนึ่งของหลักความพอสมควรแก่เหตุได้มีคำอธิบายไว้ว่า มาตรการหรือวิธีการที่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่

กำหนดได้ และเป็นมาตรการหรือวิธีการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ดังนั้น หากมีมาตรการอื่นที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ และมีผลกระทบน้อยกว่ามาตรการที่รัฐได้เลือกใช้ ในกรณีนี้ ย่อมถือได้ว่ามาตรการที่รัฐนำมาใช้มิได้เป็นไปตามหลักความจำเป็น

เมื่อพิจารณาข้อความในมาตรา 131/1 ที่กำหนดว่า หากการตรวจพิสูจน์จำเป็นต้องตรวจ... ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ การที่มาตรา 131/1 มีข้อความกำหนดการใช้อำนาจดังกล่าว แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้อำนาจดำเนินการโดยใช้มาตรการจากเบาไปหาหนักตามความจำเป็นของเรื่อง ในฐานะที่เป็นการใช้มาตรการหรือวิธีการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดตามหลักความพอสมควรแก่เหตุ ดังนั้น เมื่อมาตรา 131/1 มีข้อกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องไว้อย่างชัดเจนแล้ว จึงไม่ใช่กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถดำเนินการได้ตามอำเภอใจ หรือกระทำได้โดยไม่มีข้อจำกัด

2) รับรองสิทธิของผู้ต้องหาเป็นอย่างดีในฐานะที่เป็นประชาชนในคดี เมื่อพิจารณาจากข้อความในมาตรา 131/1 ที่กำหนดให้การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกาย ต้องกระทำการโดยแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ และต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น เห็นได้ว่า การที่กฎหมายกำหนดเงื่อนไขการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เช่นนี้ ก็เพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการว่าการตรวจพิสูจน์โดยการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายจะมีความปลอดภัยต่อผู้ต้องหา และผู้ต้องหาจะไม่ถูกปฏิบัติอย่างทารุณหรือได้รับความทรมาน อันการหลักการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่สอดคล้องกับหลักประกันเบื้องต้นของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักการตามกฎหมายระหว่างประเทศด้วย

ดังนั้น เงื่อนไขเรื่องความยินยอมในมาตรา 131/1 จึงไม่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกาย อันเป็นการค้นหาความจริงโดยเนื้อหา ตามแนวคิดการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ อีกทั้งยังไม่มี ความจำเป็นต้องเขียนเรื่องความยินยอมไว้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิทธิของผู้ต้องหาจะไม่ได้รับความกระทบกระเทือน เพราะอย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมต้องใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายอย่างจำกัดอยู่แล้ว กล่าวคือ ต้องดำเนินการไปตามหลักความพอสมควรแก่เหตุ และยังไม่สามารถกระทำการใดให้กระทบถึงสิทธิของผู้ต้องหาในฐานะประชาชนในคดีได้ ทั้งนี้ ตามข้อความที่กำหนดในมาตรา 131/1 นั้นเอง

และเมื่อเงื่อนไขความยินยอมไม่สอดคล้องกับแนวคิดการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ที่มีวิธีการค้นหาความจริงโดยเนื้อหาแล้ว ข้อสันนิษฐานทางกฎหมายอันเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหา

หากไม่ให้ความยินยอม อันเป็นผลต่อเนื่องจากการ ไม่ให้ความยินยอม จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวด้วยเช่นกัน และไม่อาจมีได้โดยสภาพ

4.10 การบัญญัติอำนาจในแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา ไว้ในมาตรา 131/1

ตามมาตรา 132 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นั้น ให้อำนาจพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา ซึ่งอำนาจประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติไว้ในลักษณะ 2 เรื่องการสอบสวน โดยแยกเป็นการสอบสวนสามัญ ในหมวด 1 และการชันสูตรพลิกศพ ในหมวด 2

อำนาจของพนักงานสอบสวน ตามมาตรา 132 นี้ กฎหมายบัญญัติไว้ “เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน” อันเป็นการระบุรายละเอียดในการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน ได้แก่

1) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้เกิดแจ่มกระจ่างขึ้น

เห็นได้ว่า การตรวจตัวผู้เสียหาย และผู้ต้องหา เป็นการตรวจภายนอกเบื้องต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาวัตถุพยานต่างๆ ที่น่าจะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ส่วนการทำแผนที่ ภาพวาด พิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า และบันทึกรายละเอียดนั้น ก็เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวข้องกับการกระทำให้มากที่สุด

2) ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ด้วยค้น

เห็นได้ว่า การดำเนินการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์หลักในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของที่ได้มา ได้ใช้ สงสัยว่าใช้ หรือมีไว้เป็นความผิด เช่น ยาเสพติด เป็นต้น อันจะเป็นผลให้พนักงานอัยการมีคำขอให้ริบทรัพย์ดังกล่าว หรือขอให้ศาลมีคำพิพากษาคืนทรัพย์ให้กับเจ้าของที่แท้จริงต่อไป

3) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนได้ปฏิบัติตามหมาย

วัตถุประสงค์ดังกล่าวก็เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งของที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ และเมื่อสิ่งของหรือวัตถุที่ต้องการมาเป็นพยานหลักฐานนั้น สามารถรู้ได้ว่าอยู่ที่บุคคลใด หรือบุคคลใดเป็นผู้ครอบครองอยู่นั้น พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจในการหมายเรียกให้บุคคลดังกล่าวส่งสิ่งของที่ต้องการมาเพื่อรวบรวมไว้เป็นพยานหลักฐานได้

4) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมาดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน

ลักษณะวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานของของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 132 นี้ ก็เป็นไปโดยมีวัตถุประสงค์ “เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน” เพื่อให้คดีกระจ่างขึ้น ที่เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานทั่วไป ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการล่วงล้ำเข้าไปแสวงหาพยานหลักฐานจากเนื้อตัวร่างกายของบุคคล เช่น การนำเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลายปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกาย ไปดำเนินการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์

แต่เมื่อมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการเพิ่มบทบัญญัติมาตรา 131/1 ซึ่งระบุให้อำนาจพนักงานสอบสวนอย่างชัดเจนในส่วนของการตรวจเก็บส่วนประกอบของร่างกาย คือ เลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลายปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกาย ไปดำเนินการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ เพราะแต่เดิมไม่มีบัญญัติไว้ และหากไม่มีบทบัญญัตินี้ดังกล่าว พนักงานสอบสวนย่อมไม่อาจดำเนินการเก็บตัวอย่างจากร่างกายผู้ต้องหาได้ เพราะไม่มีกฎหมายให้อำนาจอย่างชัดเจน ซึ่งหากจะตีความว่าสามารถทำได้ ก็จะเป็นการขัดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติคุ้มครองไว้ และอาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา

การเพิ่มอำนาจให้กับพนักงานสอบสวนในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา นั้น จะเห็นได้ว่า เป็นการให้อำนาจในการที่พนักงานสอบสวนจะสามารถรวบรวมพยานหลักฐานได้มากขึ้นกว่าเดิม คือ เพิ่มอำนาจในส่วนที่จะรูดเส้นผมหรือเส้นผมเข้าไปแสวงหาพยานหลักฐานจากเนื้อตัวร่างกายของผู้ต้องหา การดำเนินการดังกล่าวมีวิธีการดำเนินการแตกต่างออกไปจากที่กำหนดในมาตรา 132 คือ แทนที่จะดำเนินการโดยพนักงานสอบสวน ก็ต้องให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการแทนเพื่อให้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว แต่หลักการที่สำคัญคือ ต้องไม่เป็นอันตรายแก่ร่างกายหรืออนามัยของผู้ต้องหา และต้องกระทำเท่าที่จำเป็นอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจในการดำเนินการตามมาตรา 131/1 ก็เป็นไป “เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน” เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดทั้งสิ้น เช่นเดียวกับมาตรา 132 เพียงแต่แตกต่างกันที่วิธีการแสวงหาพยานหลักฐาน และสิ่งที่ต้องการนำมาเป็นพยานหลักฐาน เท่านั้น

การที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาในมาตรา 131/1 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่แยกออกจากอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา 132 จึงเป็นการบัญญัติไว้อย่างไม่ถูกต้องกับเนื้อหาของเรื่อง